
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի 75-ամյակին նվիրված հոբելյանական միջոցառումները.....3

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

I

ՀՀ ԳԱԱ 75-ԱՄՅԱ ԵՎ ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ
115-ԱՄՅԱ ՀՈԲԵԼՅԱՆՆԵՐԸ

Աննա Ասատրյան – Արամ Խաչատրյանը և Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային
ակադեմիան17

ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ
2800-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Երվանդ Գրեկյան – Էրեբունի ամրոցը38

Նինա Ստեփանյան-Ղանդիլյան – Էրեբունի պետական արգելոցի ստեղծման պատմությունից.....69

“ԲԱԶՄԱՎԵՊ” ՀԱՆԴԵՍԻ
175-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Արարատ Աղասյան – Հովհաննես Այվազովսկին “Բազմավեպ” հանդեսի էջերում78

“ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ”-Ի
60-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Լիլիթ Հովհաննիսյան – Կոչմանը հավատարիմ95

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ
100-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Գայանե Մախմուրյան – Հայաստանն ու նրա տարածքային խնդիրը Փարիզի հաշտության կոնֆերանսում

(1919 թ. հունվարի 18 – հունիսի 28) (ռուս.)104

ՀՈՎՀ. ՔԱԶԱԶՆՈՒՆՈՒ
150-ԱՄՅԱ ՀՈԲԵԼՅԱՆԻ ԱՌԹԻՎ

Սուսաննա Հովհաննիսյան – Դրվագներ Հովհաննես Քաջազնունու և Հովհաննես Թումանյանի
բարեկամությունից125

ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԾՆԱԴՅԱՆ
150-ԱՄՅԱԿԻ ԸՆԴԱՌԱՋ

Աելիտա Դոլուխանյան – Քրիստոնեական վարդապետությունը Հովհաննես Թումանյանի ստեղծագործության
մեջ136

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆԱԴՅԱՆ
150-ԱՄՅԱԿԻ ԸՆԴԱՌԱՋ

Լիլիթ Երնջակյան – Ազգային երաժշտական ինքնության կոմիտայան հարացույցը և գուսանաաշուղական ավանդույթը	148
--	-----

II

Անուշավան Զաքարյան – Վ. Բրյուսովի “Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրի տարեգրությունը” (տպագրության 100-ամյակի առթիվ) (ռուս.)	160
Վահե Սարգսյան – Զավախքում հայերենին իրավական կարգավիճակ շնորհելու խնդիրը վրաց հասարակական-քաղաքական մտքի ընկալմամբ (2001–2009 թթ.)	171
Մեղա Պարսամյան – Հայկական պատմամշակութային արժեքների հանդեպ քեմալականների դիրքորոշման շուրջ (1919–1922 թթ.)	184
Մերի Սարգսյան – Գևորգ Ջահուկյանի կյանքը և գիտական գործունեությունը	193
Արտակ Մաղալյան – Միլրգա Ջամալ Ջևանշիրի “Ղարաբաղի պատմություն”-ը որպես Արցախի XVIII դարի պատմության սկզբնաղբյուր	205
Աննա Արեշատյան – Անտիկ միթոսները և երաժշտական էթոսի մասին ուսմունքը Բարսեղ Կեսարացուն վերագրվող մեկնության մեջ	222
Աստղիկ Իսրայելյան – Մետաղե զենքերը, գործիքներն ու սարքերը հմայությունում	234

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Աշոտ Սարգսյան – “Ղարաբաղ” տեղանվան առաջացման և ստուգաբանման նոր վարկած	254
---	-----

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Արմենուհի Ղամբարյան – Հայաստանի անկախության Երզրումի հռչակագիրը	258
--	-----

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Լիլիթ Հովսեփյան – Աելիտա Դոլուխանյան. Ֆրանսիացի հայագետներ (XIX–XX դարեր)	264
Համո Սուքիասյան – Հայաստանի առաջին Հանրապետության խորհրդարանը	270
Լիլիթ Զաքարյան – Հ. Սուքիասյան, Ն. Երանոսյան. Խորհրդային Հայաստանի երգիծական մամուլը 1920-ական թվականներին (“Շեշտ”, “Զուռնա”, “Կարմիր մոծակ”)	274

ՄԵՐ ԵՐԱԽՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Էդիկ Մինասյան – Նշանավոր պատմաբանը և հայրենասերը (ակադեմիկոս Հրաչիկ Սիմոնյանի ծննդյան 90-ամյակի առթիվ) (ռուս.)	277
Աելիտա Դոլուխանյան – Գրաբարյան գանձերի եզակի մեկնիչը (ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Աշոտ Աբրահամյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ)	280
Աղավնի Ժամկոչյան, Նյուրա Հակոբյան – Անվանի հայագետը (Հոփսիմե Ջանփոլադյանի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ)	286

ՄԵՐ ՀՈԲԵԼՅԱՐՆԵՐԸ

Վերժինե Սվազյան – ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Սարգիս Հարությունյան (ծննդյան 90-ամյակի առթիվ)	291
Յուրի Սուվարյան, Արարատ Աղասյան – Աննա Ասատրյան. անվանի երաժշտագետը և գիտության կազմակերպիչը	295
Ռոբերտ Բաղդասարյան – Անուշավան Զաքարյան (ծննդյան 65-ամյակի առթիվ) (ռուս.)	304

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Բովանդակություն	Содержание	Contents	331
Քնարիկ Ավագյան – Միջազգային գիտաժողով՝ “Բալթիկայից մինչև Սև ծով. հայերը մշակութային, տնտեսական և քաղաքական գործընթացներում” թեմայով			311
Մերի Սարգսյան – ՀՀ ԳԱԱ Հ. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտը տոնում է հիմնադրման 75-ամյակը.....			319
Հերիքնազ Որսկանյան – Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտի 75-ամյա հոբելյանը.....			323

ԼՐԱՏՈՒ

Հովհաննես Այվազյան – Գառնիկ Շախկյան	327
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Юбилейные мероприятия, посвященные 75-летию Национальной академии наук РА.....	3
--	---

СТАТЬИ, СООБЩЕНИЯ

I

75-ЛЕТИЕ НАН РА И
115-ЛЕТИЕ АРАМА ХАЧАТУРЯНА

Анна Асатрян – Арам Хачатурян и Национальная академия наук Республики Армения.....	17
---	----

К 2800-ЛЕТИЮ ОСНОВАНИЯ
ГОРОДА ЕРЕВАНА

Երվանդ Грекян – Крепость Эребуни	38
Нина Степанян-Гандилян – Из истории создания Эребунийского государственного заповедника.....	69

К 175-ЛЕТИЮ ЖУРНАЛА
«БАЗМАВЕП»

Արարատ Ագասյան – Иван (Ованнес) Айвазовский на страницах журнала «Базмавеп».....	78
---	----

К 60-ЛЕТИЮ «ИСТОРИКО-
ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ЖУРНАЛА»

Լիլիտ Օганисяն – Преданный призванию	95
---	----

К 100-ЛЕТИЮ ПЕРВОЙ
МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Գայնə Մախմурյան – Армения и ее территориальный вопрос на Парижской мирной конференции (18 января – 28 июня 1919 г.) (на русск. яз.)	104
--	-----

К 150-ЛЕТНЕМУ
ЮБИЛЕЮ ОВ. КАДЖАЗНУНИ

Սուսանն Օվանեսյան – Фрагменты дружбы Ованеса Каджазнуни и Ованеса Туманяна	125
---	-----

К 150-ЛЕТИЮ СО ДНЯ
РОЖДЕНИЯ ОВ. ТУМАНЯНА

Аэлита Долуханян – Христианское учение в творчестве Ованеса Туманяна	136
--	-----

К 150-ЛЕТИЮ СО ДНЯ
РОЖДЕНИЯ КОМИТАСА

Лилит Ерджакян – Комитасовская парадигма национальной музыкаль-ной идентичности и гусано-ашугская традиция	148
---	-----

II

Анушаван Закарян – «Летопись исторических судеб армянского народа» В. Брюсова (к 100-летию издания) (на русск. яз.)	160
Ваз Саркисян – Проблема предоставления правового статуса армянскому языку в Джавахке в понимании грузинской общественно-политической мысли (2001–2009 гг.)	171
Седа Парсамян – Вокруг позиции кемалистов в отношении армянских историко-культурных ценностей (1919–1922 гг.)	184
Мери Саргсян – Жизнь и научная деятельность Геворка Джаукяна	193
Артаг Магальян – «История Карабаха» Мирзы Джамала Джеваншира как первоисточник по истории Арцаха XVIII века	205
Анна Аревшатын – Античные мифы и учение о музыкальном этосе в толковании, приписываемом Василию Кесарийскому	222
Астхик Исраелян – Металлические инструменты, оружие и устройства в магии	234

ОБСУЖДЕНИЯ

Ашот Саргисян – Новая версия происхождения и этимологии топонима «Карабах»	254
---	-----

ПУБЛИКАЦИИ

Арменуи Гамбарян – Эрзрумская декларация о независимости Армении.....	258
--	-----

РЕЦЕНЗИИ

Лилит Овсепян – Аэлита Долуханян. Французские арменоведы (XIX–XX века)	264
Амо Сукиасян – Парламент Первой Республики Армения	270
Лилит Закарян – А. Сукиасян, Н. Ераносян. Сатирическая печать Советской Армении в 1920-е годы («Шешт», «Зурна», «Кармир моцак»)	274

НАШИ ЗАСЛУЖЕННЫЕ ДЕЯТЕЛИ

Эдик Минасян – Выдающийся историк и патриот (к 90-летию со дня рождения академика Грачика Симоняна) (на русск. яз.)	277
Аэлита Долуханян – Исключительный толкователь сокровищ грабара (к 100-летию со дня рождения члена-корреспондента НАН РА Ашота Абраамяна).....	280
Агавни Жамкочян, Нюра Акопян – Признанный арменовед (к 100-летию со дня рождения Рипсима Джанполадян)	286

НАШИ ЮБИЛЯРЫ

Вержине Связлян – Член-корреспондент НАН РА Саргис Арутюнян (к 90-летию со дня рождения).....	291
Юрий Суварян, Арарат Агасян – Анна Асатрян: известный музыковед и организатор науки.....	295
Роберт Багдасарян – Анушаван Закарян (к 65-летию со дня рождения) (на русск. яз.).....	304

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Кнарик Авакян – Международная научная конференция на тему «От Балтики до Черного моря: армяне в культурных, экономических и политических процессах»	311
Мери Саргсян – Институт языка им. Р. Ачаряна НАН РА празднует 75-летие основания.....	319
Ерикназ Ворсканян – 75-летний юбилей Института литературы им. М. Абегяна НАН РА.....	323

ХРОНИКА

Ованес Айвазян – Гарник Шахкян	327
---	-----

CONTENTS

Jubilee events dedicated to the 75th anniversary of the RA National Academy of Sciences	3
---	---

ARTICLES, REPORTS

I

THE 75TH AND THE 115TH JUBILEES OF THE NAS RA AND ARAM KHACHATRYAN

Anna Asatryan – Aram Khachaturian and the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia.....	17
---	----

TO THE 2800TH ANNIVERSARY OF THE FOUNDATION OF YEREVAN CITY

Yervand Grekyan – The Fortress of Erebuni	38
Nina Stepanyan-Gandilyan – From the history of the establishment of Erebuni State Reserve	69

TO THE 175TH ANNIVERSARY OF “BAZMAVEP” JOURNAL

Ararat Aghasyan – Ivan (Hovhannes) Aivazovsky on the pages of “Bazmavep” journal	78
---	----

TO THE 60TH ANNIVERSARY OF THE “HISTORICAL-PHILOLOGICAL JOURNAL”

Lilit Hovhannisyan – Faithful to its vocation	95
--	----

TO THE 100TH ANNIVERSARY OF THE FIRST WORLD WAR

Gayane Makhmourian – Armenia and its territorial issue at the Paris Peace Conference (1919 January 18 – June 28)	104
---	-----

Susanna Hovhannisyan – Fragments from the history of the friendship between Hovhannes Kajaznuni and Hovhannes Tumanyan	125
---	-----

Aelita Dolukhanyan – The Christian doctrine in the works of Hovhannes Tumanyan	136
---	-----

Lilit Yernjakyanyan – Komitas's national musical identity paradigm and Armenian gusan-ashugh tradition	148
---	-----

II

Anushavan Zakaryan – V. Brusov's "Chronicle of the historical fate of the Armenian people" (to the Centennial of the publication)	160
--	-----

Vahe Sarkisyan – The issue of delivering legal status to the Armenian language in Javakhk according to the perception of the Georgian social-political thought (2001–2009)	171
---	-----

Seda Parsamyan – On the attitude of the Kemalists towards the Armenian historical-cultural heritage (1919–1922) ...	184
--	-----

Meri Sargsyan – The life and scientific activity of Gevorg Jahukan	193
---	-----

Artak Maghalyan – The "History of Karabakh" by Mirza Jamal Jevanshir as a primary source for the 18th century history of Artsakh	205
---	-----

Anna Arevshatyan – The Antique myths and the doctrine of musical ethos in the interpretation attributed to Basil of Caesarea	222
---	-----

Astghik Israelyan – Metal weapons, tools and devices in magic	234
--	-----

DISCUSSIONS

Ashot Sargsyan – A new theory on the origin and etymology of the toponym "Karabakh"	254
--	-----

PUBLICATIONS

Armenuhi Ghambaryan – The Erzurum declaration of the independence of Armenia	258
---	-----

BOOK REVIEWS

Lilit Hovsepian – Aelita Dolukhanyan: French Armenologists (XIX–XX centuries)	264
--	-----

Hamo Sukiasyan – The Parliament of the First Republic of Armenia	270
---	-----

Lilit Zakaryan – H. Sukiasyan, N. Yeranossyan: The satirical press of Soviet Armenia in the 1920's ("Shesht", "Zurna", "Karmir motsak")	274
--	-----

OUR HONOURED SCHOLARS

Edik Minasyan – Prominent historian and patriot (to the 90th birth anniversary of Academician Hrachik Simonyan) (in Russ.)	277
Aelita Dolukhanyan – The unique interpreter of Grabar treasures (to the 100th birth anniversary of the NAS RA corresponding member Ashot Abrahamyan)	280
Aghavni Zhamkochyan, Nyura Hakobyan – Prominent Armenologist (to the 100th birth anniversary of Hripsime Janpoladyan)	286

OUR JUBILEES

Verzhine Svazlyan – The NAS RA corresponding member Sargis Harutyunyan (to the 90th birth anniversary)	291
Yuri Suvaryan, Ararat Aghasyan – Anna Asatryan: Prominent musicologist and scientific organizer.....	295
Robert Baghdasaryan – Anushavan Zakaryan (to the 65th birth anniversary) (in Russ.)	304

SCIENTIFIC LIFE

Knarik Avagyan – International Scientific Conference “From the Baltic to the Black Sea”: Armenians in Cultural, Economic and Political Processes”	311
Meri Sargsyan – The Institute of Language after H. Acharyan celebrates the 75th anniversary of its foundation	319
Heriknaz Vorskanyan – The 75th jubilee of Institute of Literature after M. Abeghyan	323

NEWS

Hovhannes Aivazyan – Garnik Shakhkhan	327
--	-----